

ter Guardian például sokkal megértőbb a kelet-európai demokráciákkal szemben, mint az amerikai vagy akár a francia sajtó. Éppen ezért nem tudom, nem volna-e jobb odahaza is kihúzni a döntést és megvárni a konferencia eredményét. Persze tudom, hogy nekünk bizonyos szempontból fait accomplit kell csinálnunk, különösen ha ez szükségesnek mutatkozik, de minden a megválasztott időponton múlik.

Karácsonykor haza szeretnék utazni, és amennyiben Ti is jónak látjátok, négy-öt napra megállnék Prágában. Ez az utóbbi csak informális látogatás volna, de ehhez is tudnom kellene, hogy Ti miként ítéletek meg ezt, mert csak a Te válaszod után jelenteném ezt be Nosek itteni csehszlovák követnek, aki egyébként célzást tett arra, hogy még nincs Prágában magyar követ,<sup>3</sup> amit úgylátszik rossz néven vesznek.

Prágai látogatásom tervéről és szabadságomról hivatalos jelentést is írok. Mindenesetre szeretném tudni, hogy mint áll most a csehszlovák-magyar ügy, hogy ilyen értelemben tárgyalhassak. Szeretném ottani kapcsolataimat most ismét hasznosítani. Azt hiszem, hogy éppen a nemzetközi helyzetre való tekintettel a végleges megegyezés sürgetőbb, mint valaha.

Várom mielőbbi bizalmas tájékoztatód.

Szívélyes üdvözlettel

MOL. XIX Kgy. 28. doboz „Károlyi 1947” (eredeti)

<sup>1</sup> Pfeiffer Zoltán 1944-ben a Kisgazdapárt egyik képviselője a Magyar Frontban, 1945–1946-ban igazságügyi államtitkár. Miután ellenállást tanúsított az „összeesküvés” és hasonló perekkel szemben, távoznia kellett. Ezután saját pártot alapított (Magyar Függetlenségi Párt), amely az 1947-es választásokon jól szerepelt, de 1947 novemberében feloszlatták és képviselőit megfosztották mandátumuktól. Pfeiffer Amerikába menekült. A párt feloszlátása Nyugaton nagyban befolyásolta a magyar demokrácia addig aránylag kedvező megítélését, erre Károlyi hiába hívta fel a kormány figyelmét (l. még a Levelezés V. kötetének 370., 392. stb. sz. dokumentumait).

<sup>2</sup> Nikola Petkovot, a bolgár Parasztpárt egyik vezetőjét 1947 szeptemberében összeesküvés vádjával kivégezték. Az eset, a hasonló bulgáriai terrorcselekményekkel együtt, Nyugaton nagy felháborodást váltott ki.

<sup>3</sup> Rosty Forgách néhány héttel korábbi távozása óta. Károlyi azért is hangsúlyozza értesülését, mert ő szeretett volna prágai követ lenni, hogy nyomást gyakoroljon a prágai és pozsonyi vezetőkre a szlovákiai magyarság védelmében. Rákosiék viszont nyilván félték volna attól, hogy Károlyi nyílt és erélyes fellépésével azt is elrontja, amit ők elértek. Ezért karácsony előtt a taktikus és jó szovjet kapcsolatokkal rendelkező Bolgár Eleket küldték követnek Prágába.

## 76. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs. 1947. november 13.)

*Szigorúan bizalmas*

Tisztelt Miniszter úr, kedves Barátom,

Közvetlenül a futárposta lezárása előtt rendkívül fontos, bizalmas értesüléseket kaptam, amelyeket az utolsó pillanatban sietek papírra vetni. A hírforrás megbízhatónak látszik.

A Quai d'Orsay felelős vezetői – talán maga Bidault' is, de erről az illetőnek nincs biztos tudomása – egy idő óta kedvezően fogadják a különböző disszidens emigránsokat, így a magyar emigránsokat is. Javaslatukat figyelembe veszik s felkészülnek arra, hogy fokozottabb mértékben felhasználják őket. Ez a felhasználás egyelőre a kapcsolatok elmélyítésében, az információ bizalmas kicserélésében nyilvánul meg, de lehetséges, hogy hamarosan engedélyt adnak komiték megalakítására, s egy későbbi időpontban az sem lehetetlen, hogy adott esetben emigráns kormányok alakítására is engedélyt adnak. Ez a folyamat megindult, s ami a legmeglepőbb, a Sûreté és a Sécurité de Territoire (félig katonai, félig polgári rendőrszervezet) tanácsa, sőt ellenkezése dacára a Quai

d'Orsay feltűnő könnyedséggel engedi be Franciaországba az ilyen emigráns elemeket. Úgy vélik, hogy ezek az elemek nagyon hasznosak lehetnek a számukra ahhoz, hogy a magyar és a többi kelet-európai országra nyomást gyakorolhassanak. Ezzel kapcsolatban az általuk elérhető sajtóorgánumok megkettőzték propagandahadjáratukat a kelet-európai országok ellen (a Monde Radescu emlékiratait közli és Anna Paukert lezsídozza stb.). Ezt a magyar vonatkozásban azzal igazolják, hogy a magyar lapok is személyes támadást intéztek a francia miniszterelnök és mások ellen. A Quai d'Orsay európai osztályának új vezetője, Paris előljár ennek az új vonalnak a kialakításában, és a kormánnyal, kormánysszervekkel ellentétes, hagyományos Quai d'Orsay-i politikát akarja egyre erőteljesebben folytatni. Mint ahogy informátorom mondotta, ugyanaz történik a Quai d'Orsay-n, mint a Népfront idején 1936-1937-ben.

Gauquiét kérdések pergőtüze alá veszik majd ideérkezésekor, és főképpen a magyar sajtó magatartása iránt fognak érdeklődni, hogy így fedezhessék a saját politikájukat. Most nekik minden kapóra jön, s mint informátorom mondotta, ez nem különösképpen a magyar kormány vagy a magyar rendszer ellen irányul, hanem általában a kelet-európai rendszerek ellen. Ma már Csehszlovákia sem kivétel.

Informátorom szerint a magyar demokrácia érdeke, hogy ne könnyítsük meg a disszidensek előretörését, s éppen ezért legalábbis a francia kormányférfiak elleni személyes támadást a magyar sajtóban, főképpen a hivatalos koalíciós sajtóban abba kellene hagyni, márcsak azért is, mert Ramadier nem is tud az új külügyi vonalról és hadilábon áll a Quai d'Orsay-val. Ez abból is kitűnik, hogy a Rádiót védelmébe vette a Külügyminisztériummal szemben. Ugyanis a Rádióknak kiadták az utasítást, hogy a magyar, román, csehszlovák stb. adásokban, valamint az idegenek számára sugárzott francia nyelvű adásban erőteljesen támadják Gottwaldot, Anna Paukert, általában a kommunistákat, s vegyék védelmükbe Pfeiffert, Maniut és a többieket. Ezt az egyes osztályok vezetői, sőt az idegenek számára sugárzott francia osztály vezetője is határozottan megtagadták. Az elmúlt szombati miniszteriumközi értekezleten Ramadier képviselője mentette meg a helyzetet, mert a Rádió a miniszterelnökség alá van rendelve, s így a Quai d'Orsay akaratára nem érvényesült. Ezzel nem akarom azt mondani, hogy Ramadier baloldali politikát követ, de kétségtelen, hogy nem követi azt a nyíltan reakciós irányt, amit a Quai d'Orsay képvisel.

A Quai d'Orsay és a disszidensek összekötője, a legaktívabb ellenforradalmár Nemestóthy.<sup>2</sup> Ő mozgatja a szálakat. Auer és Dessewffy másodrendű szerepet játszanak. Mikes Imre<sup>3</sup> szintén szoros kapcsolatot tart fenn a Quai d'Orsay sajtóosztályával s együttműködik Nemestóthyval. Ezenkívül, egy másik vonalon, Ottó<sup>4</sup> is aktivizálódott, de ezt nem tartják még komolynak. Ottóval Bobrik<sup>5</sup> dolgozik. Maga Chauvel - a főtítkár - mondotta nekem, hogy Ottó nem számít, s csak egy komoly restaurációs mozgalom létezik Európában: a spanyol.<sup>6</sup>

Mindent egybevetve, nekünk ezt a politikát ellensúlyoznunk kell. Nagyon fontos volna a kulturális egyezmény aláírását tető alá hozni. Informátorom azt mondja, hogy jó volna, ha Ortutay december első felében ide jönne az egyezmény aláírására, mert ezzel mégis belemanővroznánk a Quai d'Orsaya egy kész helyzetbe és a disszidenseket elkedvetlenülítenénk. Ne felejtjük el, hogy a Quai d'Orsay látszatpolitikát is kénytelen még folytatni, így pl. a lengyelekkel szövetségi szerződésről tárgyalnak. Minél jobban belemernek a látszatpolitikába, vagyis a legális vonalba, annál nehezebb lesz az illegális vonal érvényesítése.

Persze nekünk szorosabban együtt kell működnünk a többi kelet-európai ország követségével, mert néha akcióinkat koordinálni kell. Néha viszont jobb külön megvívni a harcot, mert egy közös akcióval szemben sokszor jobban hadakozhat ellenünk Paris és

a többi kamarilla ember. Erre vonatkozóan várom bizalmas utasításodat. Egyben kérem, hogy jelezd leveleim és külön ennek a levélnek a vételét.

Szívélyes üdvözlettel

MOL XIX Kgy 28. doboz „Károlyi 1947” (eredeti).

<sup>1</sup> Georges Bidault francia politikus, De Gaulle híve az ellenállásban, az MRP egyik alapítója. 1947–1948-ban külügyminiszter, 1949–1950-ben miniszterelnök. Károlyi követsége idején a feltétlen USA-barát politikát, a NATO-csatlakozást forszírozta.

<sup>2</sup> Nemestóthyról I. a Függelék I. 13. sz. levelét.

<sup>3</sup> Újságíró, 1947–1951 között a nagyjából Nagy Ferenc vonalán álló, francia támogatást élvező párizsi *Magyar Hírnök* szerkesztője, majd 1951–1967-ben a SZER főleg Gallicus néven ismert munkatársa.

<sup>4</sup> Habsburg Ottó.

<sup>5</sup> Bobrik Arnó a háború végén Magyarország vichy követe, a háború után Habsburg Ottó híve.

<sup>6</sup> Nem tudjuk, ki volt a bizalmas jelentésekben „T” megjelöléssel emlegetett követségi ügynök a disszidensek körében, de olyan jó kapcsolata volt magával Auerrel is, hogy ezt igazolandó pontosan elmondta, mit beszélt Károlyi Chauvellel, a Quai főtítkárával – amit maga Chauvel mesélt el Auernek, az pedig „T”-nek (MOL XIX-J-1- u 60. doboz).

<sup>7</sup> A levélen Molnár Erik kézzel írt megjegyzése: „Károlyi XI.17-én telefonon közölte, hogy fenti levélhez, amely talán túlzottan értékeli a kapott információkat, kiegészítő levelet küld. M. E.”

## 77. KÁROLYI MIHÁLY MOLNÁR ERIKHEZ

(Párizs, 1947. november 13.)

A hazai külpolitikai eseményekkel kapcsolatban elsősorban a Pfeiffer-ügy, másodszorban pedig az Associated Press tudósítójának kiutasítása alkalmából cáfolattal fordultam a különböző lapokhoz. Sajnos ebben a tekintetben azoknál a lapoknál, amelyek a magyarkérdésben eddig is barátságtalan magatartást tanúsítottak, még nem tudtam kelendő eredményt elérni.<sup>1</sup> Raymond Maneville, a Libération főszerkesztője azt a tanácsot adta, hogy baráti sorokkal forduljunk ezen lapoknak külpolitikai rovatvezetőihez, hogy személyes kapcsolatok révén a szerkesztő tudomására hozzuk a valódi tényállást. Az amerikai újságíró kiutasításával kapcsolatban sajtóelőadómmal a mellékelt szövegű levelet küldtettem szét.<sup>2</sup>

Megállapítottam, hogy az illető újságírók és szerkesztők cáfolatunkat tudomásul vették, és remélem, hogy hasonló esetekben később hasonló cáfolatok eredményre fognak vezetni.

MOL XIX Kgy 28. doboz (eredeti)

<sup>1</sup> L. a Levelezés V. kötetének 352. és 392. sz. dokumentumait. Ezekben a jelentéseiben Károlyi megírta Molnár Eriknek, hogy a Pfeiffer-párt szétverését és a hasonló akciókat nem lehet elfogadtatni a nyugati közvéleményre, mégis megtette, amit tudott.

<sup>2</sup> Mellékelve az AP-tudósító ügyében Gyomai által küldött levél másolata és egy általánosságban mozgó exozétervezet. – Varannai Aurél, aki 1945–1948 között a Reuter budapesti tudósítója volt, írja emlékirataiban: „...kiutasították az Associated Press Guinn nevű tudósítóját, aki azt jelentette, hogy Nagy Ferenc menekülése után vérfürdő volt Budapesten. Guinn kellemetlen kolléga volt, állandóan részeg – a feleségével együtt –, botrányokat rendezett és valóban tendenciózus, hamis jelentéseket adott.” (Varannai, 350.)

## 78. KÁROLYI MIHÁLY BOLDIZSÁR IVÁNHOZ

(Párizs, 1947. november 14.)

Államtitkár Úr,

Levelére válaszolva<sup>1</sup> örömmel hallom, hogy a Magyar Információs Iroda felállítása befejezett ténynek tekinthető, annál is inkább, mert most még fokozottabb mértékben